

Олейник В.В.

*аспірант кафедри міжнародних економічних відносин
Східноєвропейського національного університету
імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна*

УПРАВЛІННЯ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯМ ЯК СКЛАДОВА ЕКОЛОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Значна частина уваги сьогодні приділяється охороні навколишнього середовища, раціональному використанню природних ресурсів та природокористуванню. Тому, у наш час питання екологічного управління є актуальним, оскільки воно покликане сприяти розробці основ концепції стійкого еколого-економічного розвитку території, давати конкретні рекомендації щодо різних шляхів використання природних ресурсів. Важливе значення в цьому контексті відводиться і управлінню природокористуванням як складової екологічного управління.

Іванова Т.В. під екологічним управлінням розуміє поетапний процес розробки й реалізації стратегічних і тактичних рішень, спрямованих на раціональне використання та охорону навколишнього природного середовища на організаційних, економічних і правових засадах [2].

Під екологічним управлінням ми розуміємо системний підхід до скорочення забруднення і споживання природних ресурсів шляхом впровадження екологічного плану дій, який об'єднує ключові елементи управління природокористуванням та завдання екологічної політики.

Деякі автори ототожнюють поняття “екологічне управління” та “екологічний менеджмент”.

Так, наприклад, Д.В. Зеркалов, К.Н. Ткачук, К.К. Ткачук [1, с. 23] під екологічним управлінням (менеджментом) розуміють складну динамічну систему поглядів, цінностей, процесів, правил, формальних і неформальних організацій та поведінки, яка поступово розвивається і перетворює громадські прагнення і цілі в конкретні дії з метою вплинути на якість довкілля.

Проте, ми не ототожнюємо ці два поняття, та дотримуємося поглядів В.О. Лук'янихіна та М.М.Петрушенко, які вважають, що такі терміни як екологічне управління та екологічний менеджмент, можуть вживатися як синоніми лише при загальному описі аспектів управління в сфері природокористування. [3, с. 37]. Отже, ми вважаємо, що екологічний менеджмент є складовою частиною екологічного управління.

Екологічне управління включає дві складові: управління природокористуванням та управління охороною навколишнього середовища.

Шимова О.С., Соколовський Н.К. [6, с. 205] у своїх дослідженнях трактують термін управління природокористуванням як діяльність держави щодо організації раціонального використання та відтворення природних ресурсів, охорони навколишнього середовища, а також щодо забезпечення режиму законності в еколого-економічних відносинах.

Управління природокористуванням передбачає здійснення цілого ряду специфічних функцій, тобто видів діяльності, які впливають на еколого-економічні відносини. Спільними для всіх галузей і ланок управління природокористуванням є наступні функції: нормотворчість і законодавча ініціатива в області охорони навколишнього середовища та природокористування; облік природних об'єктів і ведення природних кадастрів; здійснення моніторингу навколишнього середовища; екологічний контроль, експертиза і аудит; еколого-економічне прогнозування і планування; економічне стимулювання природоохоронної діяльності; вирішення спорів про право користування природними ресурсами, застосування санкцій за порушення природоохоронного законодавства та ін. [4].

У своїх дослідженнях Семененко Б.А. пропонує наступну схему управління природокористуванням в регіоні, яка зображена на Рис. 1.1.

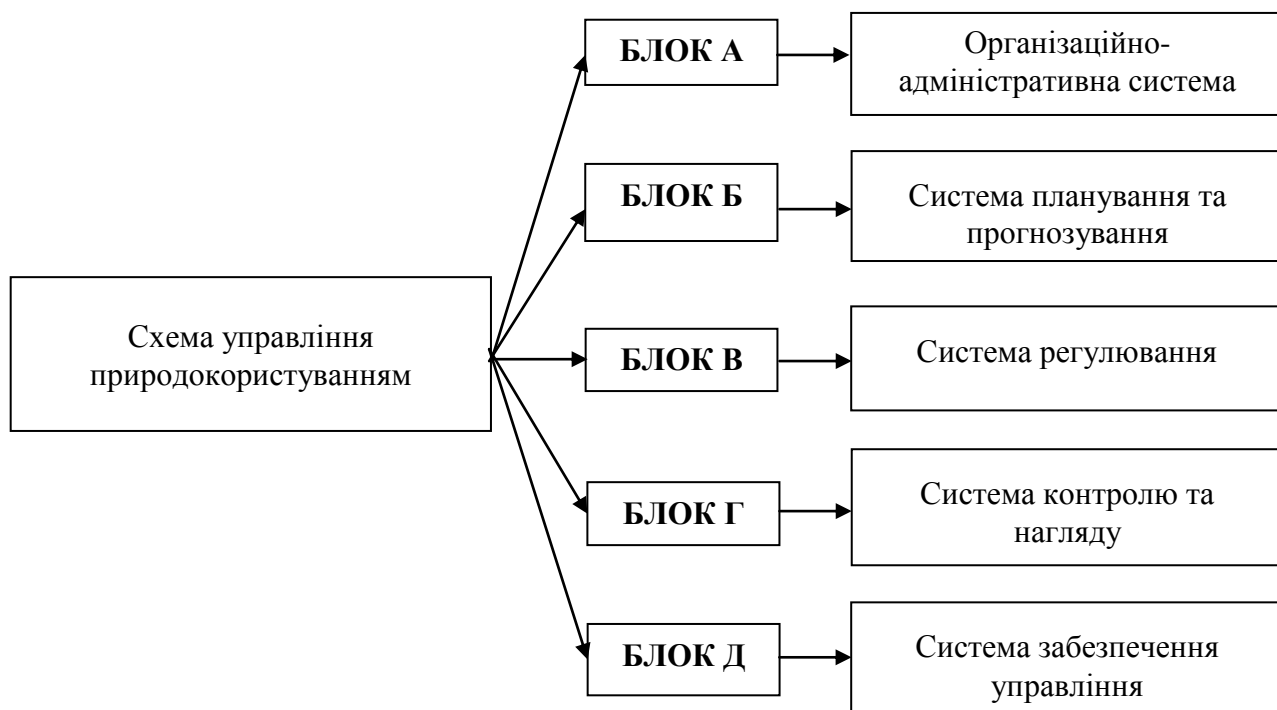

Рис. 1.1. Схема управління природокористуванням

Складено за: [5, с. 23].

Отже, управління природокористуванням є важливою складовою екологічного управління, яка забезпечує організацію раціональної та збалансованої взаємодії людини з природним середовищем, збереження і зміцнення природно-екологічного потенціалу території, раціональне та комплексне використання природних ресурсів, зменшення негативного впливу виробничої діяльності та комунального господарства на навколишнє середовище, створення сприятливих умов життя, праці та відпочинку населення тощо.

Список літератури:

1. Зеркалов Д.В., Ткачук К.Н., Ткачук К.К. Інженерна екологія: проблеми, моніторинг, управління: Монографія / Д. В. Зеркалов, К. Н. Ткачук, К.К. Ткачук К.К. – К. : Основа, 2011. – 582 с.
2. Іванова, Т. В. Механізм управління природокористуванням і екологічною безпекою. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvamu_upravl/2011_1/13.pdf.
3. Лукьянихин В.А., Петрушенко Н.Н. Экологический менеджмент: принципы и методы: Монографія / Под научн. ред. В.А. Лукьянихина. - Сумы: ИТД «Университетская книга», 2004. - 408 с.
4. Механизмы регулирования природопользования. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://b-energy.ru/biblioteka/ekologiya-konspekt-lekcii/391-regulirovaniya-prirodopolzovaniya-.htm>.
5. Семененко, Б.А. Региональное природопользование: основы оптимизации и рационального управления // Вісник Сумського державного університету. — 1995. — № 4. — С. 20-29.
6. Шимова О.С., Соколовский Н.К. Экономика природопользования. М.: Инфра-М, 2005. – 375 с.